

Nataša RUŽIĆ*

KRŠENJA PRAVA DJECE NA PRIVATNOST U CRNOGORSKIM ŠTAMPANIM MEDIJIMA

Sažetak: Pravo na privatnost predstavlja jedno od osnovnih ljudskih prava, kao i bazični etički princip. U eri sveopšte tabloidizacije, mediji senzacionalističkim izvještavanjem sve češće krše ljudska prava i etičke principe, pravdajući se pravom javnosti da zna. Neprimjerene fotografije, sleng, vulgarizacija samo su neki od trendova koji su zavladao medijima. Neprovjerenim informacijama se uništavaju čast i ugled javnih ličnosti, ali i običnih građana. Posebno se takvim načinom izvještavanja ugrožavaju maloljetnici koji se žigošu otkrivanjem identiteta kao učesnika ili žrtve krivičnog djela, ili dječijeg nestašluka. Djeca postaju žrtve medija, izazivajući podsmijeh okoline i vršnjaka. Ovaj trend nije nov, ali je prisutan među medijima i danas. Teoretičari su utvrdili da je izvještavanje o vršnjačkom nasilju, nasilju nad djecom kao i pedofiliji omiljena tema u medijima. Mediji krše pravo djeteta na privatnost izvještavajući o samoubistvima, različitim tragedijama u koje su uključeni najmlađi i koje dopijevaju na naslovnice. U borbi za publikom i trci za profitom mediji ne razmišljaju o pravima djeteta, niti o posljedicama, niti o šteti koju nanose djetetu prilikom izvještavanja. Jedan od razloga ovakvog ponašanja je taj što mediji ne snose nikakvu odgovornost za narušavanje prava djeteta.

Ključne riječi: *pravo na privatnost djeteta, etički principi, senzacionalističko izvještavanje, odgovornost medija*

UVOD

Potreba za zaštitom prava na privatnost u štampanim medijima se pojavila još 1859. godine. Te godine je novinar lista *Tribune* Horas Grili intervjuišući lidera mormonske zajednice Brigama Janga prekršio njegovo pravo na privatnost ispitivanjem o poligamiji i životu sa 27 žena.¹ Ovaj intervju je izazvao široke rasprave u medijima i otvorio pitanje postavljanja granice između prava na privatnost i javnog interesa.

* Doc. dr Nataša Ružić, Fakultet političkih nauka Univerziteta Crne Gore

¹ Gocini Đovani, *Istorija novinarstva*, Beograd, Clio, 2001, str. 178.

Jasno je da se razvoj medijske industrije bazirao na senzacionalizmu koji je kulminirao sredinom XIX vijeka, tačnije pojavom *penny pressa*. Od tog trenutka mediji počinju da profitiraju izvještavajući o nesrećama, uz korišćenje slenga i neprimjerenog rječnika u cilju privlačenja publike. Na takav način se najčešće krši pravo na privatnost javnih ličnosti, ali i običnih građana. Čak ni djeca, kao posebno osjetljiva grupa društva, nijesu pošteđena od strane medija. Maloljetni prestupnici su najčešća meta senzacionalistički nastrojenih medija koji su u trci za profitom zaboravili na Zakon o medijima i Etički kodeks.

I dok jedni mediji predstavljaju djecu isključivo kao žrtve, drugi im dodjeljuju status kriminalaca. Sa svoje strane, roditelji takođe ponekad pogriješe težeći da ukažu na nepravdu koja je nanesena njihovom djetetu ili koriste djecu za rješavanje sopstvenih problema, ne razmišljajući o načinu predstavljanja u medijima. Brojne organizacije upozoravaju medije o neophodnosti zaštite djece u medijima, ali ne mogu uticati na uređivačku politiku. Poseban problem predstavlja i činjenica da mediji nijesu sankcionisani putem nekog ovlaštenog organa i prolaze nekažnjeno, a novinari zaboravljaju da su čak i u takvim situacijama dužni da vode računa o posljedicama prikazivanja djeteta u medijima.

KONVENCIJE I ZAKONSKA REGULATIVA NA STRANI DJECE

Danas je pravo na privatnost svakog građanina zagarantovano brojnim dokumentima. Član 8 Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda nalaže poštovanje prava na privatni i porodični život, na privatnost doma i prepiske. Ovo pravo je moguće uskratiti građaninu samo u specijalnim slučajevima kao što su nacionalna i javna bezbjednost, sprečavanje zločina, nereda, zaštite zdravlja, morala i interesa drugih. Privatnost djece je osigurana posebnim dokumentima. Tako član 16 *Konvencije o pravima djeteta* štiti privatni život, čast, ugled, dom, čak i dopisivanje djeteta.

Zakonska regulativa takođe je na strani djece. Tačnije, član 22 *Zakona o medijima* garantuje djeci zaštitu identiteta, ali ih brani i od štetnog uticaja medija. „Mediji moraju štititi integritet maloljetnih osoba... Mediji ne smiju objavljivati identitet maloljetnih osoba umiješanih u krivična djela, bilo kao žrtve ili kao optuženi”. Ali i ovdje postoje izuzeci, odnosno, identitet maloljetne osobe osuđene za krivično djelo se može objaviti u slučajevima od javnog interesa. Mediji najčešće koriste ovu stavku kao opravdanje za svoju uređivačku politiku. Odnosno, površno i tendenciozno izvještavanje o djeci, prema uređivačkoj politici predstavlja interes javnosti. Nema sumnje da je opravdano prikazati fotografiju djeteta u ratnim situacijama ili prilikom prirodnih katastrofa i na takav način izazvati saosjećanje i podstaknuti druge da pomognu žrtvama. Međutim, mediji najčešće nemaju altruistički odnos prema dje-

ci, već ih koriste radi ostvarenja svojih komercijalnih ciljeva. Stjepan Malović smatra da: „Svako dijete na slici znači najmanje desetak prodanih primjeraka više. Mame, tate, bake i ostala rodbina kupit će novine u kojima je slika njihova malog anđela”.²

Međunarodni medijski etički kodeksi takođe se odnose na pravo na privatnost. Prvi etički kodeks na međunarodnom nivou je sastavila Inter American Press Association, dok je Međunarodna federacija novinara ustanovila Kodeks časti.³ Medijska etika svih zemalja sadrži uglavnom identična pravila. Svi nacionalni i regionalni etički kodeksi zapravo su napisani na osnovu međunarodnih kodeksa. Tako, Društvo američkih profesionalnih novinara, kao i britansko Udruženje novinara, nalažu da samo javni interes „opravdava ulazanje u nečiju privatnost”.⁴

Crnogorski etički kodeks koji je usvojen 2002. godine propisuje da je novinar:” (...) dužan da se krajnje pažljivo odnosi prema privatnom životu ljudi. Pravo na privatnost obrnuto je srazmjerno značaju javne funkcije koju pojedinac obavlja, ali je i u tim slučajevima nužno poštovati ljudsko dostojanstvo”.⁵

Novinari imaju pravo da izvještavaju o javnim ličnostima, ali to pravo takođe ima određena ograničenja. Tako se izvještavanje o privatnom životu nekog lica može opravdati u slučaju da ta osoba manipulira javnošću, odnosno, da riječi i dijela nijesu u korelaciji ili ukoliko se želi utvrditi sposobnost te osobe za obavljanje određene funkcije.

Još jedno od ograničenja se odnosi na izvještavanje o tragedijama. Prilikom tragedija žrtve imaju pravo na posebnu zaštitu svojih imena, odnosno identitet je moguće otkriti samo u nekim slučajevima. Članovi porodice žrtava tragedije takođe imaju pravo na privatnost i etički kodeks sugerira obzirnost u određenim situacijama. Pojedini podaci, poput adresa građana, pod posebnom su zaštitom. Mediji ne smiju objavljivati fotografije i imena u slučajevima bolesti, uključujući i mentalna oboljenja, ili fizičkih povreda iz obzira prema građaninu i njegovoj porodici. Uzdržanost i odmjeranost se preporučuju pri izvještavanju o samoubistvima.

Kada su u pitanju najmlađi, *Kodeks Crne Gore* propisuje da su mediji pri izvještavanju o djeci dužni da poštuju principe *Konvencije Ujedinjenih nacija* o pravima djece. Osim toga, etički kodeks obavezuje novinare da budu pa-

² Malović, Stjepan, *Mediji i društvo*, Zagreb, ICEJ, 2007, str. 127.

³ Bertrand, Claude Jean, *Deontologija medija*, Zagreb, ICEJ, 2007, str. 44.

⁴ Malović, Ricchiardi, Vilović, *Etika novinarstva*, Zagreb, ICEJ, 2007, str. 204.

⁵ Kodeks novinara Crne Gore, URL: <http://www.mminstitute.org/kodex.php> (13. 02. 2013)

žljivi pri intervjuisanju, fotografisanju ili snimanju maloljetnika. Jednokratno korišćenje dječije patnje, ukazuje Stjepan Malović, postalo je neka vrsta standarda koji mediji eksploatišu. „Vizualizacija ljudske katastrofe i medijsko prikazivanje nesreća, naročito djece, postalo je neizostavno u masovnim medijima... Želite li nakladu, želite li postići efekat, naročito na brzinu i bez stvarnih razloga, igrajte na kartu djece”.⁶

Gordana Vilović smatra da su djeca objekat medijske eksploatacije jer na naslovnu stranu dospijevaju isključivo u sljedećim slučajevima:

- *slučajevi obiteljskog zlostavljanja,*
- *pedofilija i seksualne zloporabe,*
- *bolesna djeca ili djeca s poteškocama ili djeca s invaliditetom,*
- *tragične dječje igre i nesretne posljedice rata,*
- *predrasude i stereotipi o djeci romske nacionalnosti,*
- *maloljetni prestupnici,*
- *prilozi o drogama i konzumentima droga,*
- *samoubojstva djece,*
- *dijete kao ilustracija u priložima za odrasle,*
- *medijsko-roditeljsko iskorištavanje djece.*⁷

Sve navedene slučajeve nalazimo i u crnogorskim kako štampanim, tako i elektronskim medijima. U pomenutim slučajevima mediji uglavnom ne razmišljaju o skrivanju identiteta djeteta, odnosno o pravu na privatnost.

Iz tog razloga brojne organizacije sugerišu medijima da štite privatnost djece. Tako UNICEF u svojim smjernicama nalaže da je neophodno promijeniti ime i zamagliti vizuelni identitet djeteta u određenim situacijama. Na primjer, ukoliko je dijete vojnik, ili traži azil ili je izbjeglica. U situaciji koja može biti rizična po dijete i njegovo okruženje bolje je ne objaviti priču. Ova organizacija smatra da je moguće otkriti identitet djeteta koje želi da izrazi svoje mišljenje ili učestvuje u programu socijalne mobilizacije ili je dio psiho-socijalnog programa i želi da bude identifikovano. Međunarodna federacija novinara konstantno upozorava medijske kuće da se pri objavljivanju priče mora voditi računa o *Konvenciji o pravima djeteta*.

Informaciona mreža za prava djeteta predlaže promjenu identiteta djeteta u određenim situacijama. Identitet djeteta kao žrtve seksualnog zlostavljanja, počinioca fizičkog ili seksualnog nasilja, HIV pozitivno dijete, optuženo

⁶ Malović Stjepan, *Op. cit.*, str. 127.

⁷ Vilović, Gordana, *Prava djeteta i mediji – etički aspekti* u „Pozitivni sadržaji za djecu i o djeci” (ur. Maja Gabelica Šupljika), Zagreb, Pravobranitelj za djecu, 2007, str. 34.

ili osuđeno za kriminal mora biti zaštićeno u medijima. Ova pravila propisuju i UNICEF.

Jedan od rijetkih pozitivnih primjera medija koji brine o zaštiti djece je *BBC*. Ova kuća ima svoja pravila kada je u pitanju izvještavanje o djeci. Prema smjernicama *BBC-a* pod djecom se podrazumjevaju osobe mlađe od 15 godina, dok se od 15. do 17. godine definišu kao mlade osobe. Ova definicija je znatno drugačija od *Konvencije UN* prema kojoj se pod djetetom podrazumjeva osoba mlađa od 18 godina. Britanski medij vodi računa i o zaštiti djece u medijima, od štetnog uticaja medija, kao i od interneta. Crnogorski mediji nemaju takav stepen odgovornosti prema djeci, o čemu svjedoče brojni primjeri.

ZLOUPOTREBE PRAVA NA PRIVATNOST DJECE U CRNOGORSKIM ŠTAMPANIM MEDIJIMA

Nils Kembel i Leslin Tomson ističu da mediji imaju odgovornost prema djeci koja se ogleda u sljedećem:

- odgovornost za omogućavanje slobodnog pristupa informacijama djeci;
- odgovornost za tačno predstavljanje djeteta u medijima;
- odgovornost za eksploataciju djece;
- odgovornost za poštovanje prava djeteta na privatnost;
- odgovornost za snošenje posljedica prilikom izvještavanja;
- odgovornost za formiranje modela za oponašanje;
- odgovornost prilikom intervjuisanja djece;
- odgovornost za iskazivanje mišljenja u medijima.⁸

Međutim, urednici ne mare za ove preporuke. Djeca su na udaru medija, o čemu svjedoče brojna istraživanja koja pokazuju da većina takvih događaja nema baš neku informativnu vrijednost. Kao opravdanje pri kršenju Etičkog kodeksa mediji najčešće koriste floskulu „pravo javnosti da zna”.

Djeca bi trebalo da budu vidljiva u medijima, međutim ona na naslovnice dopijevaju isključivo u slučajevima kriznih situacija, odnosno nasilja ili neke drame u okviru koje se otkriva njihov identitet. Uzmimo za primjer samoubistva. Iako Etički kodeks propisuje da o samoubistvima treba izvještavati uzdržano, samoubistva maloljetnika često dopijevaju na naslovnicu jer upravo takva vrsta informacije podiže tiraž. Prije svega, svaki pojedinačni slučaj samoubistva, bilo da je u pitanju punoljetna osoba ili maloljetno lice, nema informativnu vrijednost. Teoretičari savjetuju medijima da izvještavaju o samo-

⁸ Campbell, Nils, Thompson, Leslyn, *Children & the Media*, UNICEF, URL: http://www.unicef.org/guyana/PDF_Version_-_Children_and_the_Media_-_FINAL.pdf (05. 09. 2011)

ubistvima kao o fenomenu ili o problemu zajednice ukoliko dođe do povećane stope suicida. U Sloveniji su urednici redakcije riješili ovaj problem na taj način što su se usmeno dogovorili da neće izvještavati o samoubistvima. Takav model predstavlja najbolje rješenje problema.

U Crnoj Gori to nije slučaj, što ćemo dokazati primjerima. Na naslovnoj strani *Dana* nalazimo informaciju „Djevojčica pucala sebi u grudi”, a na naslovnici *Vijesti* „Osnovac iz Bijelog Polja izvršio samoubistvo”. Novinar izvještava: „M. L. (14) iz bjelopoljskog sela Mahala, učenik osmog reformisanog razreda OŠ „Milovan Jelić” u Pavinom Polju izvršio je samoubistvo oko 14 časova”.⁹ Ovo je primjer korišćenja dječije tragedije u cilju podizanja tiraža.

Dan, 11. 11. 2009.

Maja Gabelica Šupljika smatra da se identitet djeteta može otkriti na direktan način kroz fotografije, inicijale i podatke o roditeljima, prikazivanjem roditelja ili djeteta. Međutim, mediji mogu i indirektno odati identitet kroz osobe koje su povezane sa djetetom.¹⁰ Jasno je da kroz inicijale i podatke o školi novinar *Vijesti* indirektno razotkriva identitet maloljetnog lica. Crnogorski štampani mediji često i na direktan način odaju identitet djeteta navodeći prezime roditelja. Mediji u Crnoj Gori ne poštuju član 22 i prolaze nekažnjeno, iako je Zakonom o medijima predviđena novčana kazna od dvadesetostrukog do pedesetostrukog iznosa minimalne zarade.

Jedna od *omiljenih* tema medija je školsko nasilje. Prilikom izvještavanja o takvim slučajevima najčešće se otkriva identitet djeteta i krši njegovo pravo na privatnost. Slučaj školskog nasilja u Podgorici je pokazao da mediji od ovakvih priča prave spektakl. U prilog tome govori i podatak da su štampani mediji gotovo nedjelju dana informisali društvo o sudbini učenika sedmog razreda Osnovne škole „Radojica Perović”, koji je ošamario nastavicu. Javnost je bila obavještena o svakom koraku roditelja, škole, dječaka i Ministarstva prosvjete i sporta. Pažnja se privlačila i upečatljivim naslovima. Najupečatljivije naslove su imali *Vijesti* i *Dan*, dok je *Pobjeda* imala najumjerenije. Zanimljivo je da list *Dan* navodi samo inicijale napadača, ali objavljuje puno prezime

⁹ Čoković Beća, „Osnovac iz Bijelog Polja izvršio samoubistvo”, *Vijesti*, 2. jun 2011.

¹⁰ Šupljika Gabelica Maja, *Psihološki aspekt prikaza djeteta u medijima*, u „Zaštita privatnosti djece u medijima”, (ur. Flego Maja), Zagreb, Pravobranitelj za djecu, 2009, str. 21.

roditelja. „**Otac S. R. Cveto Raičević**, izjavio je „Danu” prekjuche da je nastavnica D. M. prva udarila njegovog sina, koji je nakon toga uzvratio šamar”.¹¹ I u ovom slučaju prekršen je član 22 *Zakona o medijima*, kao i Etički kodeks.

Ured pravobraniteljice za djecu u Hrvatskoj savjetuje medijima da prilikom izvještavanja o maloljetnicima koriste odmjerene riječi, odnosno da ne koriste riječi poput *kriminalac*, *invalid*, *hendikepiran*, *siročić* i slično. *Vijesti* i *Dan* ne koriste pomenute riječi, ali ponižavaju dijete, roditelje i školu kroz naslove, sam tekst i fotografije. Na primjer, „Osnovac bije nekažnjeno”, „Prošle sedmice tukao, a juče lomio auto nastavnici”, „Nije ovo ustanova za delinkvente” – kao da je riječ o kriminalcu, a ne o osnovcu.

Osim naslova, uvrjedniji su i natpisi pod fotografijama, na osnovu kojih su novinari, takođe, žigosali dijete kao okorelog kriminalca sa kojim ne može niko da izađe na kraj. Tako u članku „Klupe prazne uprkos direktivi” (*Vijesti*, 24. 03. 2011) fotografija zgrade osnovne škole potpisana je: „Poprište vandalizma, a ne znanja: OŠ

Vijesti, 24. 03. 2011.

Dan, 23. 03. 2011.

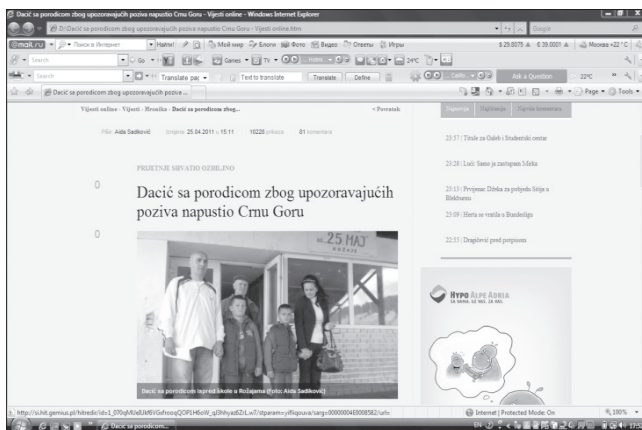
‘Radojica Perović’”. Novinar je u svom članku ne samo otkrio identitet djeteta, već je na osnovu dva slučaja vršnjačkog nasilja žigosao školu. Pojedinačne slučajeve školskog nasilja treba rješavati unutar škole, a ne davati publicitet i, na neki način, reklamirati ovakve slučajeve.

Nameće se pitanje da li se na ovakav način štiti identitet maloljetnika i pravo na privatnost. Odgovor je ne jer u maloj sredini poput Crne Gore veoma je jednostavno ustanoviti identitet, ne samo putem prezimena ili fotografije, već i kroz različite podatke o školi ili roditeljima. Na takav način djeca postaju žrtve medija – ili kao žrtve zločina, ili počinioci krivičnih djela, ili dječijeg nestašluka. U izvještavanju o školskom nasilju novinari bi trebalo da pravo ime djeteta zamijene izmišljenim, ne otkrivaju identitet roditelja i ne imeuju obrazovnu ustanovu.

¹¹ T. P. „Učenik prebačen u OŠ „Vladimir Nazor”, *Dan*, godina XIII, broj 4359, str. 10.

Vijesti, 25. 04. 2011.

www.vijesti.me, 25. 04. 2011.

Identitet djeteta se otkriva i putem fotografija. Tako su *Vijesti* na naslovnoj strani objavile informaciju o bivšem graničnom policajcu koji želi da napusti Crnu Goru zbog prijetnji. U štampanoj verziji ovog lista na fotografiji je prikazana porodica sa zamagljenim licima djece, dok su u onlajn izdanju *Vijesti* pokazale istu fotografiju bez zasjenčenih lica djece. Teško je ustanoviti da li je ovo znak nemarnosti ili namjerna greška, ali jasno je da je na ovakav način prekršen Zakon o medijima i Etički kodeks.

O pojedinačnim nesrećama i tragedijama se izvještava sa ciljem izazivanja emocija kod ljudi, odnosno, ono što Stjepan Malović definiše kao jednokratno korišćenje tuđe patnje za podizanje tiraža. Tako je na naslovnu stranu *Pobjede* i *Dana* dospio osmogodišnjak koji je poginuo na skijanju, kao i dječak koga je ubio otac i nakon toga izvršio samoubistvo. I u ovom slučaju mediji krše pravo na privatnost tragično nastradalih maloljetnih lica. *Dan* čak objavljuje fotografiju maloljetnika, ime i prezime oca, kao i ime djeteta.

Seksualni zločini se takođe doživljavaju kao neka vrsta *infotainmenta* kojim se pobuđuje radoznalost publike. Izvještavanje o seksualnim zločinima zahtijeva poseban odnos novinara prema događaju. Pojedini listovi ne poštuju nikakva pravila, ne vode računa ni o etičkom kodeksu, ni o emocijama žrtve. Kao primjer navešćemo list *Dan* koji je na veoma degutantna i neprimjeren način opisao silovanje maloljetnice. Pri izvještavanju o osjetljivoj vrsti zločina, odnosno, seksualnom zločinu nepotrebno je detaljno opisivati zločin jer takva vrsta informacije ne predstavlja javni interes. Za detaljno izvještavanje o silovanju, na način koji ponižava žrtvu, novinar bi trebalo krivično da odgovara. Objavljivanje inicijala žrtve i opisivanje zločina može dodatno da istraumira žrtvu. Novinar ne smije objaviti ni inicijale, niti mjesto zločina. U ta-

Vijesti, 14. 03. 2011.

Dan, 08. 05. 2011.

kvim situacijama, ukoliko postoji javni interes, neophodno je dati kratku informaciju, bez navođenja inicijala i mjesta zločina. Glavna pravila pri izvještavanju o ovakvoj vrsti zločina su ne nanijeti štetu žrtvi i poštovati granice dobrog ukusa. U dnevnom listu *Vijesti*, takođe, ovakvi slučajevi dospijevaju na naslovne stranice.

U nekim zemljama redakcije su usvojile pravila, kada su u pitanju slični zločini. Urednik *Philadelphia Inquirer* je objasnio zašto se njihov list posebno obazrivo odnosi prema žrtvama silovanja: „Silovanje nije kao drugi zločini. Pored toga što je nasilan zločin, to je i seksualni zločin. A seks je još uvijek izuzetno privatna i lična stvar u našem društvu. Seksualno poniženje silovanih žena je ono što ih razlikuje od drugih zločina. Zato ćemo i dalje svakoj vijesti o silovanju pristupati s pretpostavkom da žena želi anonimnost”.¹² Situacija je delikatnija kada je u pitanju maloljetno lice.

Na osnovu višenavedenih primjera možemo zaključiti da su štampani mediji koji pretenduju na naziv ozbiljnih informativno-političkih listova postali tabloidi koji razvijaju negativnu radoznalost kod publike.

Vijesti, 19. 08. 2011.

¹² Dej, Luis Alvin, *Etika u medijima*, Beograd, Medija centar, 2004, str. 172.

ZAKLJUČAK

Nema sumnje da crnogorski štampani mediji eksploatišu djecu, odnosno da se dječije tragedije koriste u komercijalne svrhe. Stoga, nameće se čitav niz pitanja: *Kako zaštititi djecu od agresivne uređivačke politike? Kako opstati na malom medijskom tržištu ne zarađujući novac na dječijoj nesreći? Kako spojiti profit i etiku?* Odgovori nijesu jednostavni.

Poštovanjem etičkog kodeksa, zakonskih normi, odgovornijim pristupom, korigovanjem uređivačke politike mediji bi poboljšali kvalitet informisanja o djeci. Izvještavanjem o stvarnim problemima djece, ne formirajući stereotipe i predrasude prema najmlađim članovima društva, mediji bi unaprijedili njihov položaj u određenim oblastima. Ukoliko bi se svi mediji pridržavali etičkog kodeksa ne bi bilo potrebe za medijskim zakonima koji predstavljaju osnove etičkih normi. Zlatno pravilo Pojnter instituta glasi „Ponašaj se prema drugoj djeci onako kako bi htio da se ponašaju prema tvojoj”. Međutim, urednici crnogorskih medija se opravdavaju, ističući da su ove trendove preuzeli sa Zapada.

Većina trendova zaista dolazi sa Zapada, ali to ne može biti opravdanje za jednog odgovornog novinara. Zapravo, medijski teoretičar Randall je smatrao takvu podjelu pogrešnom: „Nema zapadnog novinarstva (...) postoji samo dobro i loše novinarstvo. Svaka kultura ima sopstvene tradicije, a svaki jezik drugačiji glas. No, ono što povezuje sve dobre novinare na planeti važnije je od njihovih međusobnih razlika (...). Dobri novinari iz cijelog svijeta imaju isti odnos prema svojoj ulozi”.¹³

LITERATURA

- [1] De Berg, Hjugo, *Istraživačko novinarstvo*, Beograd, Clio, 2007.
- [2] Bertrand, Claude Jean, *Deontologija medija*, Zagreb, ICEJ, 2007.
- [3] Campbell, Nils, Thompson, Leslyn, *Children & the Media*, UNICEF, URL: http://www.unicef.org/guyana/PDF_Version_-_Children_and_the_Media_-_FINAL.pdf (05. 09. 2011)
- [4] Gocini, Đovani, *Istorija novinarstva*, Beograd, Clio, 2001.
- [5] Malović, Ricchiardi, Vilović, *Etika novinarstva*, Zagreb, ICEJ, 2007.
- [6] Malović, Stjepan, *Mediji i društvo*, Zagreb, ICEJ, 2007.
- [7] Vilović, Gordana, *Prava djeteta i mediji – etički aspekti* u „Pozitivni sadržaji za djecu i o djeci” (ur. Maja Gabelica Šupljika), Zagreb, Pravobranitelj za djecu, 2007.
- [8] Šupljika Gabelica, Maja, *Psihološki aspekt prikaza djeteta u medijima*, u „Zaštita privatnosti djece u medijima” (ur. Flego Maja), Zagreb, Pravobranitelj za djecu, 2009.

¹³ De Berg, Hjugo, *Istraživačko novinarstvo*, Beograd, Clio, 2007, str. 426.

Dokumenta

- [9] Kodeks novinara Crne Gore
- [10] Zakon o medijima
- [11] Novinski članci
- [12] T. P. „Učenik prebačen u OŠ „Vladimir Nazor”, *Dan*, godina XIII, broj 4359.

Nataša Ružić

VIOLATION OF CHILD RIGHTS TO PRIVACY IN MONTENEGRIN PRINT MEDIA

Summary

Children around the world have been targeted by the media. Despite excellent legal regulations and ethical codes, the right to privacy of children is constantly violated by Montenegrin print media as well. Identity is revealed directly by publication of the identity of parents, information on school, under-tinted photograph. Bearing in mind the obligations and responsibilities of the media towards children, it is necessary to improve the way of reporting on children by using recommendations of various conventions and by respecting the legislation.